

Ministerstvo životního prostředí

Metodický pokyn pro zpracování místních programů ke zlepšení kvality ovzduší

Renáta Hošťálková

MŽP odbor ochrany ovzduší

e-mail: renata_hostalkova@env.cz

telefon: 267 12 24 09

<http://www.env.cz>

Metodický pokyn pro zpracování místních programů ke zlepšení kvality ovzduší

Obsah -

1. Cíl metodického pokynu
2. Strategický rámec řízení kvality ovzduší v ČR
3. Důvody, proč místní program pro zlepšení kvality ovzduší zpracovat
4. Zkušenosti ze zpracování místních programů ke zlepšení kvality ovzduší
5. Struktura programu ke zlepšení kvality ovzduší

Metodický pokyn pro zpracování místních programů ke zlepšení kvality ovzduší

1. Cíl metodického pokynu

Cílem metodického pokynu je reagovat na legislativní, strategické a praktické aspekty vývoje v oblasti řízení kvality ovzduší a aktualizovat metodický pokyn pro zpracování místních programů ke zlepšení kvality ovzduší (dále jen PZKO) tak, aby místní PZKO zpracovávané podle tohoto metodického pokynu -

- vycházely z aktuálních podmínek ochrany ovzduší v České republice
- identifikovaly opatření a projekty rozhodující pro kvalitu ovzduší v daném místě
- nezatěžovaly komunální sféru nadměrnými finančními či kapacitními nároky.

Metodický pokyn pro zpracování místních programů ke zlepšení kvality ovzduší

2. Strategický rámec řízení kvality ovzduší v České republice

Místní PZKO mají v řízení kvality ovzduší svůj kontext, který je dán zejména -

- uplatňováním zákona č. 86/2002 Sb., o ochraně ovzduší, v platném znění
- horizontálními vazbami

Metodický pokyn pro zpracování místních programů ke zlepšení kvality ovzduší

2.1. Uplatňování zákona o ochraně ovzduší

- řízení a hodnocení kvality ovzduší je zákonem o ochraně ovzduší nastaveno na úroveň zón a aglomerací
- účelem zpracovávaných programů ke zlepšení kvality ovzduší (dále jen PZKO) je plnění limitních hodnot ve lhůtách stanovených prováděcím právním předpisem
- povinnost zpracovat PZKO mají všechny krajské úřady a Magistráty hl. m. Prahy a Brna

Metodický pokyn pro zpracování místních programů ke zlepšení kvality ovzduší

2.1. Uplatňování zákona o ochraně ovzduší

- obce s méně než 350 tis. obyvateli mají možnost si PZKO zpracovat
- místní PZKO musí být v souladu s programem vypracovaným na úrovni příslušné zóny či aglomerace
- hlavním mechanismem pro převod místních opatření a projektů vzešlých ze zpracovaného místního PZKO na krajskou úroveň a jejich následnou realizaci (podporu) je programový dodatek k programům vypracovaným na úrovni příslušné zóny či aglomerace

Metodický pokyn pro zpracování místních programů ke zlepšení kvality ovzduší

2.2. Horizontální vazby

Aby navržená opatření a projekty nebyla vytržena z kontextu rozvoje a plánování řešeného území, měl by místní PZKO zohlednit zejména vazby na -

- PZKO příslušné zóny či aglomerace
- územní energetickou koncepci
- proces územního plánování
- finanční zdroje
- strategický plán rozvoje obce či mikroregionu

Metodický pokyn pro zpracování místních programů ke zlepšení kvality ovzduší

3. Důvody, proč místní PZKO zpracovat -

- identifikace a zmapování místních problémů kvality ovzduší
- vyšší možnost realizovat konkrétní opatření a projekty (tj. možnost spolufinancování z finančních prostředků příslušného kraje, či evropských fondů)
- PZKO je mimo jiné manažerským podkladem pro rozhodování, v něm obsažené analýzy by proto měly mít bezprostřední vztah ke stanoveným cílům

Metodický pokyn pro zpracování místních programů ke zlepšení kvality ovzduší

4. Zkušenosti ze zpracování místních PZKO -

- význam velkých, středních i zpoplatněných malých zdrojů znečišťování ovzduší na místní kvalitu ovzduší postupně klesl a je nyní téměř zanedbatelný
- stále vzrůstá význam znečišťování ovzduší z lokálních topenišť domácností a komunální sféry, z dopravy a sekundární prašnosti
- často se zpracovává příliš mnoho analýz, dochází ke shromažďování dat, která buď nejsou pro rozhodování důležitá nebo nejsou nakonec využita
- identifikaci konkrétních projektů, které mají reálnou podporu není věnována dostatečná pozornost
- malá ochota k určování skutečných priorit podle hesla „všechno je důležité“

Ministerstvo životního prostředí

Metodický pokyn pro zpracování místních programů ke zlepšení kvality ovzduší

4. Zkušenosti ze zpracování místních PZKO -

- absence kritérií pro hodnocení míry a efektivnosti plnění cílů
- je plně na potřebách zadavatele, aby definoval úroveň územního detailu, do které chce při zpracování jít a od které se odvíjí i finanční náročnost zpracování

Měl by být kladen větší důraz na -

- identifikaci konkrétních a realizovatelných projektů
- posun od technických opatření k opatřením organizačním a měkčím, vyžadujícím často spíše politickou odvahu než finanční zdroje
- informovanost a zapojení politických představitelů místní správy a veřejnosti
- snížení finanční a časové náročnosti zpracování, zvýšení přehlednosti

Metodický pokyn pro zpracování místních programů ke zlepšení kvality ovzduší

5. Struktura PZKO

místní PZKO by měl obsahovat následující členění -

- 5.1. Manažerské shrnutí
- 5.2. Základní informace o řešeném území z hlediska řízení kvality ovzduší
- 5.3. Druh posouzení kvality ovzduší
- 5.4. Původ znečištění ovzduší
- 5.5. Analýza situace
- 5.6. Nápravná opatření
- 5.7. Indikátory pro hodnocení míry a efektivnosti plnění cílů místního PZKO
- 5.8. Zdroje informací
- 5.9. Přílohy místního PZKO

Ministerstvo životního prostředí

Metodický pokyn pro zpracování místních programů ke zlepšení kvality ovzduší

Ad 5. 1. Manažerské shrnutí

Cílem této části je poskytnout všechny rozhodující informace o místním programu v co nejstručnější a nejčitelnější podobě.

Obsahem je maximálně třístránkové shrnutí.

Metodický pokyn pro zpracování místních programů ke zlepšení kvality ovzduší

Ad 5. 2. Základní informace o řešeném území z hlediska řízení kvality ovzduší

Cílem této části je poskytnout základní informační rámec potřebný pro PZKO.

Obsahem je stručná informace o lokalitě, kvalitě ovzduší v ní (vymezení OZKO zveřejňovaných každoročně MŽP) a stanicích imisního monitoringu -

- Název oblasti + kód oblasti
- Rozloha řešeného území, počet obyvatel, hustota obyvatel
- Administrativní vymezení zóny
- typ zóny (město, průmyslová nebo zemědělská oblast)

Metodický pokyn pro zpracování místních programů ke zlepšení kvality ovzduší

Ad 5. 2. Základní informace o řešeném území z hlediska řízení kvality ovzduší

- Příslušné klimatické údaje
- Příslušné topografické údaje
- Lokace měst(a)
- Měřicí stanice
- Odhad rozložení znečištěných oblastí a velikost exponované skupiny
- Informace o charakteru cílů
- Odpovědné orgány

Metodický pokyn pro zpracování místních programů ke zlepšení kvality ovzduší

Ad 5. 3. Druh posouzení kvality ovzduší

Cílem této části je poskytnout základní informace o imisní situaci v řešeném území a o prostředcích použitých k posouzení kvality ovzduší.

Obsahem je tabelární přehled časové řady překročení, resp. nepřekročení příslušných imisních limitů a imisních limitů navýšených o meze tolerance (příp. cílových imisních limitů) na stanicích imisního monitoringu v řešeném území. Dále by měla být uvedena stručná informace o imisním měření a modelování na národní, případně regionální či místní úrovni.

Metodický pokyn pro zpracování místních programů ke zlepšení kvality ovzduší

Ad 5. 4. Původ znečištění ovzduší

Cílem této části je poskytnout informace o zdrojích znečišťování ovzduší a emisích v řešeném území.

Obsahem je stručná informace o kategorizaci zdrojů a přehled zdrojů znečišťování ovzduší v řešeném území -

- Členění zdrojů podle kategorizací
- Zhodnocení zdrojů
- Přehled emisí
- Informace o znečištění dálkově přenášeném z okolních oblastí

Metodický pokyn pro zpracování místních programů ke zlepšení kvality ovzduší

Ad 5. 5. Analýza situace

Cílem této části je identifikace nejvýznamnějších přispěvatelů ke zhoršené kvalitě ovzduší.

Obsahem je analýza vztahu mezi imisní situací a emisní zátěží. Informace a podrobnosti o faktorech, působících zvýšené znečištění ovzduší -

- Rozčlenění řešeného území na podrobnější bilanční územní jednotky
- Emisní příspěvky jednotlivých kategorií zdrojů v bilančních územních jednotkách
- Identifikace nejzatíženějších lokalit a původců znečištění

Metodický pokyn pro zpracování místních programů ke zlepšení kvality ovzduší

Ad 5. 6. Nápravná opatření

Cílem této části je poskytnout informace o prioritních opatřeních a projektech ke zlepšení kvality ovzduší v řešeném území.

Obsahem je -

- Stručný výčet opatření již realizovaných v dané oblasti
- Specifikace nově navrhovaných opatření ke zlepšení kvality ovzduší
  - Výčet všech opatření seřazených dle jejich významu pro zlepšení kvality ovzduší v řešeném území
  - Výčet všech projektů seřazených dle jejich realizovatelnosti a souladu se záměry daného města/obce

Metodický pokyn pro zpracování místních programů ke zlepšení kvality ovzduší

Ad 5. 6. Nápravná opatření

Pro každou znečišťující látku bude zpracován výčet opatření, vycházející ze znalosti nejvýznamnějších původců znečištění (ve smyslu jejich příspěvku k imisní zátěži v řešeném území), zaměřených na nejzatíženější části řešeného území.

- Finanční rámec - za účelem -
  - Rámcového odhadu finančních nákladů na jednotlivá opatření/projekty
  - Porovnání slučitelnosti opatření/projektů se současnými zdroji financování
  - Identifikace prioritních opatření/projektů nepokrytých žádným zdrojem financování

Metodický pokyn pro zpracování místních programů ke zlepšení kvality ovzduší

Ad 5. 7. Indikátory pro hodnocení míry a efektivity plnění cílů místního PZKO

Cílem této části je zhodnotit míru a efektivnost plnění cílů místního PZKO.

Obsahem je výčet jednotlivých indikátorů pro toto hodnocení, které by měly respektovat následující kategorie -

- Indikátory vstupů - kvantifikující zdroje poskytnuté pro zabezpečení procesů vedoucích k realizaci jednotlivých činností (aktivit)
- Indikátory výstupů - pro vyjádření konkrétních výstupů na úrovni jednotlivých opatření

Metodický pokyn pro zpracování místních programů ke zlepšení kvality ovzduší

Ad 5. 7. Indikátory pro hodnocení míry a efektivnosti plnění cílů místního PZKO

- Indikátory výsledků - pro posouzení stupně dosažení specifických cílů místního PZKO
- Indikátory dopadů - pro posouzení globálních cílů místního PZKO

Metodický pokyn pro zpracování místních programů ke zlepšení kvality ovzduší

Ad 5. 8. Zdroje informací

- Stručný přehled použitých zdrojů dat a informací.

Ad 5. 9. Přílohy místního PZKO

- Vybrané údaje o emisích z části 5. 4.
- Podrobná zpráva o modelování (pokud bylo modelováno).

Ministerstvo životního prostředí

Metodický pokyn pro zpracování místních programů ke zlepšení kvality ovzduší

Děkuji Vám za pozornost

Ministerstvo životního prostředí